

Ewa TARG

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie Katedra Rusycystyki

TUTORIALE JAKO PRZYKŁAD MATERIAŁU AUTENTYCZNEGO STYMULUJĄCEGO MOTYWACJĘ W SAMODZIELNYM PRZYSWAJANIU LEKSYKI OBCOJĘZCZNEJ

Słowa kluczowe: tutorial, materiały autentyczne, motywacja, samokształcenie

Nauka języka obcego jest długotrwałym i właściwie niekończącym się procesem, wymagającym od uczącego się zaangażowania i systematyczności. W związku z tym utrzymanie motywacji na odpowiednim poziomie jest wysoce istotne. Na motywację w przyswajaniu leksyki obcojęzycznej wpływa wiele różnorodnych czynników. Jednym z nich jest dobór odpowiednich materiałów dopasowanych do indywidualnych preferencji i zainteresowań uczącego się. W celu wypracowania indywidualnej kompetencji komunikacyjnej obejmującej wszystkie cztery sprawności językowe uczący się powinien mieć możliwość dostępu do wystarczająco bogatego i reprezentatywnego zasobu materiałów dydaktycznych, co umożliwi mu indywidualny dobór tematyki, form dyskursu, typu działania językowego itd. (Wilczyńska 1999: 271). Treści podręcznikowe w zdecydowanej większości nie odpowiadają na zróżnicowane zainteresowania i potrzeby uczniów, dlatego należy wyjść poza podręcznik i znaleźć inne źródła nowej, relewantnej dla ucznia informacji (Szalek 1992: 135).

W niniejszym artykule zostaną omówione możliwości wykorzystania obcojęzycznych tutoriali jako źródła motywacji w samodzielnym przyswajaniu materiału leksykalnego. Tutoriale są przykładem materiału autentycznego¹, za pomo-

¹ **Materiały autentyczne** są to materiały w pierwszej kolejności skierowane do osób posługujących się danym językiem i stanowiące część ich życia codziennego. W pierwotnym zamyśle autorów nie są one specjalnie przeznaczone do celów glottodydaktycznych. W związku z tym, że materiały te są nośnikiem żywego języka, form gramatycznych oraz treści realioznawczych,

cą którego można wykreować odpowiednie środowisko językowe. Ułatwia to osobom mieszkającym poza granicami kraju języka docelowego stworzenie niezbędnych warunków do naturalnego kształtowania kompetencji komunikacyjnej.

Tutorial (z ang. *samouczek*) – jest to rodzaj materiału szkoleniowego, swego rodzaju lekcja nastawiona na naukę przez przykład. Prezentowane treści są zwykle sporządzane w formie instrukcji „krok po kroku”, co zapewnia łatwość ich odbioru. Tutoriale zawdzięczają swą popularność prostocie przekazu, prostemu językowi, zrozumiałym przykładom, zwięzłości przedstawianych treści. Obejmują one wąski zakres danego zagadnienia. Na przykład z kursu rysowania anatomii człowieka można przeanalizować szczegółowo konkretną technikę rysowania oka lub z zakresu informatyki można „krok po kroku” pokazać zmianę ustawień marginesu w programie *Microsoft Word*. Tutoriale są różnorodne pod względem tematycznym oraz w większości są ogólnodostępne i darmowe. Możemy wyróżnić 4 rodzaje tutoriali: pliki video i audio, dokumenty tekstowe oraz webinarium (*Буды обучающих материалов*, http), (*Tutorial*, http).

Analiza dostępnych w sieci tutoriali pozwala stwierdzić, iż występujący w nich język w dużej mierze zależy od rodzaju tutorialu i jego zakresu tematycznego. W wersji audio i wideo monologi są bardziej rozbudowane, a ich autorzy poza językiem specjalistycznym często używają języka potocznego, slangu itp. Natomiast tutoriale w formie dokumentów tekstowych charakteryzuje zwięzłość i konkretność wypowiedzi, a tekst skupia się tylko na opisie konkretnych czynności. Materiał ten wyróżnia się nasyceniem słownictwem specjalistycznym charakterystycznym dla wybranej dziedziny. Są to np. nazwy różnych czynności, np. *blendowanie*, *rozmazywanie*, czy przedmiotów potrzebnych do wykonania danego zadania, np. *blender*, *wiszer*, lub narzędzi programowych (tools), a także opis danych przedmiotów, np.: *miękkie pędzle*, *wzorzysta tkanina* itp. Tutoriale zazwyczaj kierowane są do osób, które nie są biegłe w danej dziedzinie. W związku z tym ich treść prezentowana jest w prosty i zwięzły sposób. Autorzy tutoriali, pomimo konieczności używania specjalistycznej terminologii, starają się posługiwać nieskomplikowanym językiem i konstruować zdania proste, co w znacznym stopniu ułatwia ich odbiór osobom uczącym się języka obcego. W tego rodzaju materiałach dominują proste formy i konstrukcje językowe. Często występują, używane podczas wydawania poleceń, formy trybu rozkazującego, na przykład: *naciśnij przycisk*, *weź*, *rozprowadź*, *otwórz* itp. w przypadku tutoriali w formie audio lub wideo zrozumienie mowy autora początkowo może sprawiać trudności, ponieważ zazwyczaj nie są to profesjonalni lektorzy. Tempo mówienia zależy od ich indywidualnych cech oraz umiejętności i predyspozycji

z powodzeniem mogą być wykorzystywane w nauczaniu języków obcych. Do tej kategorii należą np.: filmy, seriale, newsy, reklamy, książki, gazety, instrukcje obsługi, ulotki, gazety, audycje radiowe, podcasty, ogłoszenia, zawiadomienia, memy itp.

do prezentowania treści. Jednak im więcej uczący się osłuchuje się z naturalnym tempem i indywidualnymi cechami mowy, tym bardziej wzrasta poziom umiejętności rozumienia mowy obcojęzycznej ze słuchu.

Zdaniem autorki artykułu samodzielna praca z tutorialami stymuluje motywację w przyswajaniu leksyki obcojęzycznej poprzez zaspokojenie indywidualnych potrzeb pozajęzykowych i rozwój zainteresowań uczącego się. Ponadto możliwość wykorzystania języka obcego jako nośnika interesującej informacji wzbudza poczucie jego użyteczności, co również podwyższa poziom motywacji w przyswajaniu materiału leksykalnego, niezbędnej do zdobycia wiedzy w wybranej przez uczącego się dziedzinie.

Korzystanie z tutoriali przede wszystkim pobudza aktywność i akcentuje rolę jednostki w procesie uczenia się. Aby jednak uczący się mógł przejąć odpowiedzialność za własny proces kształcenia, należy go do tego odpowiednio przygotować. Według Waldemara Martona nauczyciel może pomóc uczniowi w przyswojeniu bardzo rozległego materiału leksykalnego jedynie poprzez zapoznanie go z technikami, które mu to ułatwią. Kluczową rolę w odpowiedniej organizacji tego procesu odgrywa sam uczący się (Marton 1978: 122). Praca z materiałami autentycznymi może sprawiać wiele trudności, zwłaszcza na początku. Samodzielność w organizacji własnego procesu glottodydaktycznego w oparciu o materiały autentyczne, jakimi są tutoriale, prowadzi uczących się do wypracowania własnych strategii radzenia sobie z sytuacjami problemowymi i uzyskania nowych umiejętności. Powinni oni wiedzieć, jak samodzielnie poszukiwać interesujących ich treści, oceniać ich użyteczność, rzetelność i kompletność.

Według Stefana Garczyńskiego zainteresowanie jest najlepszym motorem zapamiętywania. Jedynie praca nad materiałem, który przykuwa uwagę może sprawiać przyjemność uczącemu się. Interesujące treści wywołują odpowiednią reakcję emocjonalną, co w konsekwencji przekłada się na trwalsze zapamiętywanie (Garczyński 1976: 15–16). Treści nauczania w dużym stopniu wpływają na motywację oraz przebieg i rezultaty procesu uczenia się języka obcego (Szalek 2004: 85). Wybór tematyki, mającej dla uczącego się określone znaczenie, jest jednym z decydujących czynników motywacyjnych, który powinien uwzględniać prawidłowości wiekowe i zakres zainteresowań uczniów (Pfeiffer 2001: 116). Ponadto S. Garczyński (1976: 15–16) twierdzi, że jednym z najważniejszych celów kształcenia jest rozbudzanie zainteresowań i zamiłowań uczącego się. Możliwość powiązania nauki języka obcego ze zdobywaniem wiedzy w innych dziedzinach przyczynia się do ogólnego poszerzenia horyzontów uczącego się. Płyne z tego wiele korzyści. Po pierwsze, uczący się wzbogaca swój receptywny i produktywny słownik o szereg terminów i pojęć, a po drugie, wykorzystuje język obcy jako skuteczne narzędzie do poszerzania wiedzy w danej dziedzinie (Szalek 2004: 87). Z uwagi na swą specyfikę tutorial jest materiałem

umożliwiającym realizowanie koncepcji nauczania przez treść. Treści prezentowane w tutorialach są skorelowane z potrzebami i zainteresowaniami ucznia, co sprawia, że są one dla niego istotne i motywujące, a rozwijanie samych umiejętności językowych następuje przy okazji poszerzania wiedzy na dany temat. Jak zauważa Maria Dakowska, koncepcja ta ma korzystny wpływ na rozwijanie umiejętności językowych (Dakowska 2001: 125). Uczący się, nabywając praktycznych umiejętności z danej dziedziny, dodatkowo, niejako przy okazji, rozwija swoje kompetencje językowe. Co więcej, samodzielna praca z obcojęzycznymi tutorialami uruchamia silne bodźce motywacyjne w związku z tym, że zaspokaja pozajęzykowe zainteresowania poszczególnych jednostek.

Nie ulega wątpliwości, że zapamiętywaniu leksyki obcojęzycznej sprzyjają znajomość tematu / dziedziny, której dotyczy przyswajany materiał obcojęzyczny oraz indywidualne zainteresowania ucznia. Istniejący w mózgu jednostki system wiedzy i skojarzeń wiąże nowe informacje z już istniejącymi, co sprawia, że zapamiętywanie jest łatwiejsze. Wiązanie nowych informacji z już utrwalonymi w pamięci nie wymaga dużego wysiłku od uczącego się, odbywa się niejako automatycznie. Uczący się w oparciu o nabytą wcześniej wiedzę może szukać analogii, które pomogą mu w zapamiętaniu nowego materiału. Przyswajanie nowej leksyki może dokonywać się za pomocą porównywania nowych słów z innymi, bliskoznacznymi w tym samym języku lub innym, a także zapamiętywania ich całymi rodzinami (Garczyński 1976: 67–68). Korzystanie z tutoriali pozwala również na tematyczne usystematyzowanie nowo poznanego słownictwa. W związku z tym, że tutorialie obejmują wąski zakres prezentowanego zagadnienia, cechuje je duże nagromadzenie słownictwa specjalistycznego z danej dziedziny w jednym materiale. Warto też dodać, że do wielu wiodących tutoriali są dołączone napisy w języku docelowym. Szczególnie korzystne podczas przyswajania leksyki jest słuchanie tekstu wraz ze śledzeniem jego graficznej formy, gdyż uczący się nie tylko słyszy formę fonetyczną danego wyrazu, ale również widzi jego formę graficzną. Odbiór wzrokowy słuchanego tekstu wzmacnia percepcję, przez co sprzyja zapamiętywaniu jednostek leksykalnych (Arabski 1997: 109–110). Napisy ułatwiają „wychwycenie” nieznanych wyrażen i ich poprawny zapis graficzny. Pomagają uczącemu się w tworzeniu własnego, spersonalizowanego słownika tematycznego.

Różnorodność tutoriali pozwala także na wybranie materiału zgodnie z preferencjami percepcyjnymi. Uczący się może samodzielnie wybrać bodźce, które mają na niego najkorzystniejszy wpływ podczas przyswajania obcojęzycznej leksyki. Mogą to być: materiały wideo, audio lub dokumenty tekstowe. Najbardziej popularnym rodzajem tutoriali są te prezentowane w formie wideo. Umożliwiają one wielokanałowy odbiór informacji, dzięki czemu są one łatwiej zapamiętywane (Arabski 1997: 108–109). Uczący się jednocześnie widzi autora tuto-

rialu, jego ręce, animację lub nagranie ekranu komputera, widzi „krok po kroku”, co on robi, słyszy nazywane przez niego działania i ma możliwość powtarzania za nim czynności oraz nazywania ich w języku obcym. Dzięki temu uczący się może połączyć ruch z działaniem językowym. Tutoriale są dogodnym materiałem angażującym w proces uczenia się wielozmysłowego. Zdaniem autorki artykułu są one szczególnie przydatne dla kinestetyków, ponieważ w pełni angażują ich w proces glottodydaktyczny, pozwalając uczyć się w ruchu. Kinestetycy zdecydowanie lepiej zapamiętają materiał leksykalny, mogąc wypowiedzieć go na głos i wykonywać związane z nim czynności. Ponadto dzięki temu, że uczący się widzi każdy opisany czy to w formie ustnej, czy pisemnej krok (do tutoriali w wersji tekstowej często dołączane są zdjęcia pokazujące wykonywane czynności), z łatwością wypracowuje domysł językowy.

Kolejnym walorem motywacyjnym w przyswajaniu leksyki obcojęzycznej za pomocą tutoriali jest to, że niektóre treści dostępne są tylko i wyłącznie w języku obcym lub jakoś przekazywanych w języku obcym informacji jest znacznie wyższa aniżeli tych dostępnych w języku ojczystym. Wykorzystywanie języka jako nośnika istotnej dla uczącego się wiedzy, wzbudza poczucie użyteczności danego języka. Niestety zauważalną wadą tego rodzaju materiałów jest to, że autorem tutorialu może zostać każdy użytkownik Internetu. Materiały te nie są recenzowane przez specjalistów ani pod względem merytorycznym, ani pod względem poprawności językowej. Jest to problem, który dotyczy większości udostępnianych w sieci komunikatów. Dlatego tak istotne jest kształtowanie u uczących się umiejętności odpowiedniego doboru i weryfikacji udostępnianych treści.

W celu zweryfikowania własnych obserwacji i stawianych tez autorka artykułu w roku akademickim 2019/2020 przeprowadziła badania ankietowe wśród studentów I roku filologii rosyjskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego. W badaniu wzięło udział 48 studentów.

Z przeprowadzonych badań wynika, że 85% respondentów korzysta z tutoriali w języku ojczystym, natomiast 15% z nich nie korzysta. Co ciekawe 12,5% ankietowanych, którzy nie sięgają po tutoriale w języku ojczystym, korzysta z nich w języku obcym. Natomiast 2,5% respondentów nie korzysta z tutoriali w żadnym ze znanych im języków.

Z tutoriali obcojęzycznych korzysta 94% respondentów (w tym 77% tylko w języku angielskim, natomiast 17% również w innych znanych im językach obcych), a tylko 6% respondentów nie korzysta z tutoriali obcojęzycznych.

Respondenci zostali poproszeni o określenie poziomu, na którym rozpoczęli korzystanie z tutoriali w znanych im językach obcych. Odpowiedzi kształtują się następująco: na poziomie A1 korzystanie z tutoriali obcojęzycznych rozpoczęło 13% respondentów, A2 – 31%, B1 – 42%, B2 – 9%. 5% nie zaznaczyło poziomu, na jakim rozpoczęło korzystanie z tutoriali.

Na pytanie: jak często Pan/Pani korzysta z tutoriali w języku obcym, respondenci odpowiedzieli następująco: średnio – 42% ankietowanych, często – 23%, bardzo często – 10,5%, rzadko – 10,5%, bardzo rzadko – 8%, nigdy – 6%.

Najbardziej popularnym rodzajem tutoriali wśród osób korzystających z nich jest materiał wideo – 94% (w tym 58% korzysta tylko z tutoriali w formie wideo, pozostałe 36% korzysta dodatkowo z innych rodzajów tutoriali), 4% respondentów w takim samym stopniu sięga po materiały wideo i audio, zaś 2% korzysta tylko z audiotutoriali.

Respondenci zostali również poproszeni o wskazanie tematyki, której dotyczą tutoriali, z których korzystają. Oto przykładowe odpowiedzi (w kolejności od najczęściej pojawiających się): makijaż, DIY (do it yourself) – zrób to sam, gotowanie, językowe, kosmetyki, gamingowe, uroda, moda, informatyka, zdrowie, rysunek i sztuka, elektronika, naprawa rzeczy codziennego użytku, obsługa broni, projektowanie i szycie ubrań, fryzury, charakteryzacja, stylizacja paznokci, design wnętrz, pieczenie ciast, muzyka, gra na instrumencie muzycznym, obsługa programów graficznych, robotki ręczne, tutoriali uczące prostych czynności domowych, przerabianie starych rzeczy, składanie szafek z IKEA.

Ponadto zadaniem respondentów było uzasadnienie, dlaczego wybierają tutoriali w języku obcym o takiej tematyce. Analiza odpowiedzi ankietowanych pozwala stwierdzić, że większość z nich wybiera taką tematykę, ponieważ jest ona zgodna z ich zainteresowaniami oraz chcą zdobyć praktyczne umiejętności w danej dziedzinie i wykorzystać je w życiu codziennym. Zdecydowanie rzadszą odpowiedzią była chęć opanowania języka specjalistycznego. Kilku ankietowanych wskazało, że tutoriali dotyczące interesującej ich tematyki są dostępne tylko w językach obcych.

81% ankietowanych korzystających z tutoriali stwierdziło, że pomogło im to w opanowaniu słownictwa specjalistycznego z wybranej dziedziny. 15% nie przyswoiło słownictwa specjalistycznego za ich pomocą, a 4% nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Zapytani: jakie słownictwo udało im się opanować za pomocą tutoriali, ankietowani wskazali następujące kategorie: konkretne nazwy wykonywanych czynności, słownictwo związane z narzędziami i czynnościami plastycznymi, strzelectwem i czynnościami strzeleckimi, nazwy rzeczy, w tym nazwy przedmiotów codziennego użytku, nazwy rodzajów makijażu i przyborów kosmetycznych, np. pędzli do makijażu, szczegółowy opis czynności kosmetycznych i składników kosmetyków, nazwy z zakresu programów i narzędzi komputerowych, angielskie słownictwo biznesowe, nazwy składników, przyborów kuchennych i przypraw, słownictwo związane z tworzeniem gier komputerowych oraz leksyka związana z modą, wyrażenia, których ich zdaniem nie ma w podręcznikach, m.in. slang, skrótowce. Ponadto ankietowani opanowali: czasowniki

w trybie rozkazującym, np. *włóż, zrób, zobacz*, rzeczowniki, przymiotniki, wyrazy nacechowane emocjonalnie, proste przydatne zwroty, mowę potoczną, kolokacje językowe, związki frazeologiczne, odmiany leksykalne. Ankietowani deklarowali również, że poza słownictwem korzystanie z tutoriali pomogło im również opanować wymowę i gramatykę.

Respondenci zostali także zapytani, czy ich zdaniem korzystanie z tutoriali motywuje do przyswajania leksyki obcojęzycznej. Zdecydowana większość, bo 79%, uważa, że korzystanie z tutoriali jest motywujące, natomiast 21% respondentów zaznaczyło odpowiedź – nie wiem. Poproszeni o uzasadnienie, dlaczego ich zdaniem tutorialale motywują do przyswajania leksyki obcojęzycznej, respondenci wymienili:

- szeroki zakres tematyczny;
- możliwość doboru tematyki do osobistych preferencji;
- interesującą tematykę pozwalającą na podświadome przyswajanie leksyki obcojęzycznej;
- ciekawy sposób rozwijania umiejętności językowych;
- przyjemny sposób na naukę, w odróżnieniu od mechanicznego uczenia się słówek z podręczników;
- opisywanie czynności wykonywanych przez autora, które w znacznym stopniu ułatwia przyswojenie nowego materiału leksykalnego;
- chęć zrozumienia native speakerów;
- chęć opanowania słownictwa z danej dziedziny;
- realne poczucie wzbogacenia receptywnego i produktywnego słownika oraz wzmoczoną chęć ich poszerzenia.

Ankietowani stwierdzili również, że wiedza przekazywana w tutorialach obcojęzycznych nie zawsze jest dostępna w języku ojczystym i chęć jej zdobycia motywuje do poszerzenia słownictwa, aby zrozumieć tutorial.

Celem ankiety było także sprawdzenie, czy respondenci potrafią samodzielnie pracować z tego rodzaju materiałem autentycznym. Z analizy ankiety wynika, że tutorialale nie są powszechnie stosowanym materiałem na zajęciach języka obcego, gdyż 81% ankietowanych odpowiedziało, że nigdy nie były wykorzystywane na takich zajęciach. Jedynie 19% ankietowanych stwierdziło, że tutorialale pojawiły się podczas zajęć języka obcego. Ponadto 17% ankietowanych oceniło, że nie było to zjawisko powszechne w ich doświadczeniu edukacyjnym.

Respondenci zostali również zapytani, czy kiedykolwiek prowadzący zajęcia uczyli ich, jak samodzielnie wyszukiwać tego rodzaju materiały dostępne w Internecie i jak z nimi pracować. Zaledwie 19% ankietowanych przyznało, że prowadzący zajęcia udzielali takich informacji, jednak tylko 17% ankietowanych oceniło, że nie było to częste. Warto zaznaczyć, że nie wszystkim, bo 8,5% respondentów nauczyciele wykorzystujący tutorialale na zajęciach udzielili informa-

cji, gdzie wyszukiwać i jak korzystać z materiałów autentycznych. Pozostałe 10,5% nie uzyskało takich informacji. Natomiast 10,5% uczniów, których nauczyciele, nie korzystali z tutoriali na zajęciach języka obcego, zostało poinstruowanych, jak umiejętnie pracować z materiałami autentycznymi. 81% ankietowanych nigdy nie uzyskało takich informacji od swoich nauczycieli, w tym 54% z nich uważa, że nauczyciele powinni to robić, 19% nie ma zdania na ten temat, 8% nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie. Ponadto 52% respondentów zdecydowanie deklaruje, że potrafi efektywnie pracować z tego rodzaju materiałem obcojęzycznym, natomiast 48% odpowiedziało, że trudno im odpowiedzieć na to pytanie.

Na pytanie: jak Pan/Pani pracuje z tego rodzaju materiałem obcojęzycznym, aby przyswoić jak najwięcej słownictwa, respondenci udzielili następujących odpowiedzi: wielokrotnie oglądam; szukam w słowniku nieznanych słów; staram się często używać tego słownictwa na co dzień; skupiam się, jak czegoś nie rozumiem i tłumaczę; słucham tutoriali w tle, jednocześnie wykonując inne czynności; słucham uważnie, zapisuję i powtarzam; próbuję zrozumieć znaczenie słowa z kontekstu i używać go w podobnej sytuacji; części domyślam się z kontekstu, część tłumaczę; uważnie słucham i obserwuję, co dana osoba robi; powtarzam, aż opanuję dane słownictwo; wypisuję nieznane słownictwo wraz z tłumaczeniem; wielokrotnie oglądam podobne tutoriale, co powoduje szybszą naukę nowych zwrotów; im więcej oglądam, tym więcej rozumiem w kolejnych częściach; oglądam tutoriale z napisami w języku ojczystym; oglądam tutoriale z napisami w języku obcym i tłumaczę nieznane słownictwo; najciekawsze słówka wypisuję; opowiadam znajomym o temacie tutorialu.

Praca z tutorialami przynosi wiele różnorodnych korzyści. Respondenci przedstawili, co najbardziej cenią w tego rodzaju materiale obcojęzycznym. W swych wypowiedziach zwracają uwagę na:

- Kwestie językowe, np.: możliwość doskonalenia umiejętności językowych; bogate słownictwo: możliwość nauki języka potocznego i specjalistycznego; możliwość przyswojenia praktycznego języka, który nie jest wprowadzany podczas standardowej nauki języka; możliwość osłuchiwania się z językiem; wymowę; akcent.
- Różnorodność treści dopasowanej do indywidualnych preferencji, np.: oryginalność treści; możliwość prostego przekazania materiału, w odróżnieniu od sposobu, jaki, według ankietowanych, proponuje szkoła; możliwość kształcenia się w interesującej dziedzinie; naukę nowych słów poprzez rozwijanie swoich zainteresowań; szczegółowe zgłębianie interesującej tematyki.
- Możliwości zastosowania różnych metod przyswajania słownictwa, np. przyswajanie słownictwa przez obserwowanie tego, co robi autor tutorialu, i jednocześnie wykonywanie z nim tych samych czynności oraz opisywanie wykonywanych czynności; możliwości wypisywania ciekawych słówek; kształtowanie domysłu językowego (ankietowani zwracali uwagę, że dużym uła-

twieniem w zrozumieniu nieznanej leksyki jest to, że wszystkie nazywane czynności są jednocześnie pokazywane – dzięki temu łatwo się domyślić, co oznacza dane słowo czy wyrażenie).

- Wykorzystanie zdobytej wiedzy w praktyce, np. możliwość sprawdzenia swoich umiejętności; możliwość zdobycia wiedzy praktycznej przekazanej w przystępny sposób; praktyczne zastosowanie w życiu zdobytej wiedzy zarówno językowej, jak i tematycznej.
- Jakość treści i przekazu, np. w języku ojczystym tutoriale nie są na tak wysokim poziomie jak tutoriale obcojęzyczne.
- Przystępną formę przekazu, np. połączenie dźwięku z obrazem, tekstu z obrazem, obrazu, dźwięku i napisów; łatwa i przejrzysta forma przekazu, dzięki której informacje są łatwiejsze do zapamiętania; przekazywanie wiedzy „krok po kroku”; obrazowe przedstawienie rzeczy tak, aby w logiczny sposób można było zrozumieć dany temat.
- Większą dostępność i szersze spektrum tematyczne tutoriali obcojęzycznych, np. łatwą dostępność w Internecie; dostępność tutoriali z wybranej dziedziny jedynie w języku obcym oraz możliwość ich ponownego wysłuchania / przeczytania.

Pomimo wielu zalet praca z materiałem autentycznym, jakim są tutoriale, może sprawić wiele trudności, zwłaszcza wówczas, gdy uczący się nie wie, jak samodzielnie korzystać z tego rodzaju materiałów. Wynika to stąd, że w pierwotnym zamyśle autorów ich projektowanymi odbiorcami nie są osoby uczące się języka obcego, a rodzimi użytkownicy. Respondenci wymienili trudności, które sprawia im praca z tutorialami. Należy zauważyć, że większość z wymienionych barier występuje również w pracy z innymi rodzajami materiałów autentycznych. Są to:

- Trudności w odbiorze wynikające z niewystarczającej znajomości języka obcego, a w szczególności w zrozumieniu języka specjalistycznego, slangu, regionalizmów; konieczność domyślania się z kontekstu; brak napisów w niektórych tutorialach utrudniający odbiór (usłyszenie i domyślenie się) znaczenia, co sprawia, że brak znajomości słów nie pozwala skupić się na treści tutorialu.
- Niedbałości językowej. „Niedbałe” słownictwo oraz błędy językowe i gramatyczne popełniane przez autorów tutoriali.
- Zbyt szybkie tempo mówienia, niewyraźna mowa.
- Czas trwania. Biorąc pod uwagę możliwości percepcyjne odbiorców, niektóre z nich są zbyt długie lub zbyt krótkie.
- Trudności wynikające ze sposobu prezentowania treści.
- Konieczność wykonywania kilku działań jednocześnie (zwracania uwagi na to, co mówi autor tutorialu, tłumaczenia nieznanego słownictwa i wykonywania czynności zgodnie z instrukcją autora).

- Nieatrakcyjność treści. Niektóre tutoriale są zbyt oczywiste, monotonne i nudne, zwłaszcza gdy prezentują głównie informacje teoretyczne, a nie pokazują w wystarczającym stopniu ich zastosowania w praktyce.
- Brak dostępności produktów używanych w tutorialach, np. składników kuchennych.

Podsumowując, należy stwierdzić, że tutoriale nie są zbyt często wykorzystywane przez respondentów w samodzielnej pracy nad materiałem leksykalnym i sprawiają im pewne trudności. Z odpowiedzi respondentów wynika wszakże, że wykorzystywanie tutoriali w nauce języka obcego ma również wiele zalet i stymuluje motywację uczących się w przyswajaniu leksyki obcojęzycznej. Szczególnie cenny dla respondentów jest ich praktyczny charakter, interesujący sposób zdobywania wiedzy oraz możliwość dopasowania tematyki do indywidualnych preferencji, a także dostępność, jakość i przystępność przekazu.

Bibliografia

- Arabski J., 1997, *Przyswajanie języka obcego i pamięć werbalna*, Katowice.
- Dakowska M., 2001, *Psycholingwistyczne podstawy dydaktyki języków obcych*, Warszawa.
- Garczyński S., 1976, *Jak zapamiętać*, Warszawa.
- Marton W., 1978, *Dydaktyka języka obcego w szkole średniej. Podejście kognitywne*, Warszawa.
- Pfeiffer W., 2001, *Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki*, Poznań.
- Szałek M., 1992, *Sposoby podnoszenia motywacji na lekcjach języka obcego*, Poznań.
- Szałek M., 2004, *Jak motywować uczniów do nauki języka obcego?*, Poznań.
- Wilczyńska W., 1999, *Uczyć się czy być nauczonym. O autonomii w przyswajaniu języka obcego*, Warszawa–Poznań.
- Tutorial, [online] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Tutorial>, [20.10.2019].
- Виды обучающих материалов, [online] <http://3d-vsiakosti.blogspot.com/2012/06/termins-less-ons-tutorials-workflows.html>, [20.10.2019].

TUTORIALS AS AN EXAMPLE OF AUTHENTIC MATERIALS STIMULATING MOTIVATION FOR THE SELF-LEARNING OF FOREIGN LEXIS

Summary

This article discusses the influence of tutorials on motivation to learn foreign lexis. The author quotes the definition of a tutorial and describes its characteristics. Moreover, the author presents research findings which aimed at verifying how frequently tutorials are used and learners' abilities to work with such foreign materials, as well as the evaluation of their motivational value.

Key words: tutorial, authentic materials, motivation, self-learning